

ECONOMICS OF DEVELOPMENT - I

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

Note : Attempt one question each from Section A, B, C and D carrying 15 marks each. Section E is compulsory consisting of 10 short answer type questions carrying 4 marks each.

Section : A

1. State and explain the various features of Technological Dualism. To what extent we can explain the problem of under development with this thesis.
2. Explain the Nurkse's thesis of Disguised Unemployment. Mention the main problems in its measurement.

Section : B

3. Explain the Harrod-Domar model of Development with its limitations.
4. Comprehensively explain the various sorts of relationships between poverty and development by bringing in the Sen's views and perspectives.

Section : C

5. Critically discuss the various strategies of development by taking into account their feasibility aspects in case of developing countries.
6. Explain with illustration the Liebenstein's Critical Minimum Efforts Thesis.

Section : D

7. State the objectives, strategies and problems of Economic planning.
8. State and explain the relevance and working of Input-Output analysis.

Section : E

9. Answer each question in about 50 words :
 - (a) Define two main features of Under-developed Economy.
 - (b) Define Economic Development.
 - (c) Define Social Dualism.
 - (d) Define Patterns of Development.
 - (e) Define Variable Capital.
 - (f) Define the concept of Unbalanced Growth.
 - (g) Mention the two preconditions for Take-off stage.

4×10=40

(h) Define Perspective Planning.

(i) What do you understand by Choice of Technique ?

(j) Explain the concept of Export Promotion.

Punjabi Version

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉਤੀਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4-4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ : A

1. ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇਹਰਾਪਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਘਟ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

2. ਨਰਕਸੇ ਦਾ ਭੇਸੀ (Disguised) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।

ਭਾਗ : B

3. ਹੈਰੋਡ-ਡੋਮਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

4. ਸੇਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਗਾਰੀਬੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ : C

5. ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ (Feasibility Aspects) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਣਨੀਤੀਆਂ (Strategies) ਉੱਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

6. Leibenstein's Critical Minimum Efforts Thesis (ਘੱਟ-ਘੱਟ ਯਤਨ ਸਿਧਾਂਤ) ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ : D

7. ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ, ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਕਰੋ।

8. ਇਨਪੁੱਟ-ਆਊਟਪੁੱਟ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੰਗਤਤਾ (Relevance) ਅਤੇ ਵਰਕਿੰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ : E

9. ਨਿਮਨ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਤੀਰ ਦਿਉ :

(a) ਅਵਿਕਸਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦੋ ਮੱਖ ਲੱਛਣ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

(b) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(c) ਸਮਾਜਿਕ ਦਵੈਤਵਾਦ (Dualism) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(d) ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਮਨਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(e) ਵੈਰੀਏਬਲ ਕੈਪੋਟਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(f) ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(g) ਚੜ੍ਹਤ ਅਵਸਥਾ (Take off Stage) ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਰਵ ਸੁਰਤਾਂ ਦੱਸੋ।

(h) ਪਰਿਪੋਤੀ (Perspective) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(i) ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਚੌਲ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(j) ਬਰਾਮਦ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

4×10=40